

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

tel. 221619277

Posudek školitele na Mgr. **Naděždu Staškovou**
obhajující doktorskou disertační práci

English Back-Formation in the 20th and the Early 21st Century
Zpětné tvoření v angličtině ve 20. a na začátku 21. století

Studijní a profesní dráha paní Mgr. Staškové je spjatá s Fakultou pedagogickou ZČU v Plzni, kde vystudovala v r. 1983 a v r. 1994 tu absolvovala rekvalifikační kurs (retrainer course). Mgr. Stašková působí na této fakultě dlouhá léta na Katedře anglického jazyka. Učí v kursech lexikologie, stylistiky a praktické gramatiky a je také subsidiary English courses coordinator. Doktorské studium zahájila v r. 2004 a končí ho tedy v sedmém roce svého studia, tedy relativně v předstihu, a o i přes pracovní zatížení i složitou rodinnou situaci.

Průběh doktorského studia potvrdil, že přijetí Mgr. Staškové do doktorského programu byl oboustranně šťastný krok. Ukázalo se, že Mgr. Stašková si dokáže poradit se studijními požadavky přesto, že doktorského studia vstupovala s poměrně značným odstupem od ukončení studia, kdy už není snadné znovu se ocitnout v roli studenta. Jinými slovy se osvědčila jako doktorand a zároveň se doktorské studium pro ni ukázalo být odborně velmi přínosné. Je příznačné, že např. z povinného odborného seminář o dynamice slovní zásoby doc. Bozděchové na bohemistice dokázala vytěžit nejen atestaci, ale na návrh doc. Bozděchové přepracovala svoji seminární práci do časopisecké podoby. Článek pak vyšel v časopisu Naše řeč (2008/91) pod názvem Zpětné tvoření v češtině a paralelní postupy v angličtině a tvoří základ jedné z kapitol disertace. Stejně odpovědným způsobem přistupovala i k psaní své disertační práce. Velmi samostatně vytvořila svou vlastní koncepci práce a následně ji úspěšně realizovala.

Koncepce je rozvržena do dvou částí, v teoretickém úvodu nastiňuje vývoj morfologie ve 20. st. ve vztahu k angličtině a na jeho pozadí rekapituluje dosavadní poznatky o zpětném tvoření, které završuje popis nejdůležitější studie na toto téma finského lingvisty Pennanena. V duchu kontrativního přístupu, který je pro českou anglistiku příznačný, zařazuje i zmíněnou kapitolu o zpětném tvoření v češtině. Druhá, výzkumná část, je rozdělena chronologicky na rozbor zpětného tvoření v 1. polovině 20. století (1901-1960) a rozbor zpětného tvoření v 2. polovině 20. století (od r. 1961) do začátku tohoto století. Obě části vycházejí z Pennanenovi typologie slov vzniklých tímto procesem, nicméně autorka tuto typologii upřesňuje a doplňuje některé další typy, které se v jejím materiálu vyskytly. Tím, že samostatně zpracovává vzorky z 1. a 2. poloviny 20. století, má možnost porovnat vývoj a změny, k nimž v obou časových obdobích došlo. Rozbor zakončuje souhrnný pohled na zpětné tvoření ve 20. století. Zatímco materiál pro tyto dvě části práce vznikl na základě lexikografických údajů a autorka pečlivě vybírala pouze ty položky, jejichž původ byl jednoznačně doložen jako výsledek zpětného tvoření, v následující části se zaměřila na neologizmy, u nichž vznik na základě zpětného tvoření není ověřen, a potenciální (hypotetické) případy zpětného tvoření, které představují nejnovější trendy objevující se v tomto slovtvorném procesu. Ukázalo se, že nově koncipovaná klasifikace zpětného tvoření

na jedné straně a možnosti lexikálního vyhledávání na internetu pomocí standardního vyhledávače Google, umožňují stanovit, která nově zpětně utvořené jednotky by teoreticky mohly vzniknout z existujících slov, a zároveň zjistit, zda k tomu skutečně došlo. Jinými slovy, vytvořená klasifikace zpětně utvořených slov, která vymezuje, jaká slova a jakým způsobem mohou proces zpětného tvoření podstoupit a vyústit v novotvar, má prediktivní schopnost, kterou lze pomocí současných technických prostředků díky obrovské akumulaci jazykových dat na internetu velmi jednoduše ověřit.

Konstatuji, že doktorandka vytvořila velmi kvalitní a originální studii, která nejen shrnuje výsledky dosavadního bádání o zpětném tvoření, ale přináší dosud neznámé poznatky a vytváří předpoklady pro jejich další rozšíření v budoucnosti. Práce je napsána kultivovaným jazykem a po formální a technické stránce zpracována způsobem, který je zcela v souladu se současným územ odborných lingvistických textů, a rovněž po obsahové stránce splňuje nejpřísnější odborná kritéria. Doporučuji proto disertační práci Mgr. Staškové k obhajobě a domnívám se, že by bylo žádoucí, aby byla vydána tiskem jako odborná publikace.

V Praze dne 10.6. 2011

prof. PhDr. Aleš Klégr

